

Ministry of Education and Science of Ukraine
Chernihiv National University of Technology (Ukraine)
Ptukha Institute for Demography and Social Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine
Scientific-Research Centre of Industrial Development Problems of the National Academy of Science of Ukraine
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (Ukraine)
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
NGO «Chernihiv European» (Ukraine)
Academic Society of Michal Baludansky (Slovak Republic)
Technical University of Kosice (Slovak Republic)
University of Central Europe (Slovak Republic)
Alexander Dubček University of Trenčín (Slovak Republic)
Matej Bel University in Banská Bystrica (Slovak Republic)
University of Gdańsk (Poland)
Tsenov Academy of Economics (Bulgaria)
Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute (Norway)
Sokhumi State University (Georgia)
Batumi Shota Rustaveli State University (Georgia)
Batumi Navigation Teaching University (Georgia)
European University (Georgia)
Baku Slavic University (Azerbaijan)

UKRAINE – EU.
INNOVATIONS IN EDUCATION,
TECHNOLOGY,
BUSINESS AND LAW

APRIL 24–28, 2018
SLOVAK REPUBLIC-CZECH REPUBLIC

**COLLECTION OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC
PAPERS**

Chernihiv 2018

UDK 330(477)+330:061.1EC(08)
U31

Published by Academic Council Decision of Chernihiv National University of Technology
(Protocol № 3, February 26, 2018).

U31 **Ukraine – EU. Innovations in Education, Technology, Business and Law** : collection of international scientific papers. – Chernihiv : CNUT, 2018. – 382 p.

ISBN 978-617-7571-12-3

The collection includes papers of the Fourth international scientific and practice conference «Ukraine – EU. Modern Technology, Business and Law».

Leading research and practices on actual issues of collaboration between Ukraine and the European Union in the fields of modern engineering, innovations in education, in social work in the aspects of psychology, philosophy, sociology, as well as the theory and practice of law, interdisciplinary approaches and modern views on the prospects in the spheres of economics, management, community development and environmental protection are highlighted.

The articles are divided into such directions as: Current Issues of Legal Science and Practice; Engineering and Technology; Environmental Protection; Innovations in Education. Issues in the Reformation of the Higher Education System in the aspect of Eurointegration; Management and Public Administration; Modern Priorities of Economics; Societal Challenges. Innovations of Social Work, Philosophy, Psychology and Sociology.

The publication is oriented on scientists, academicians, postgraduates, students and specialists who are interested in the prospective collaboration between Ukraine and the European Union.

The articles are given in the authors' edition. Responsibility for the materials given in the publication is the responsibility of the author.

UDK 330(477)+330:061.1EC(08)

Chief Editor:

Andrii Shevtsov, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Deputy Chief Editor:

Serhiy Shkarlet, Doctor of Economics, Professor

Editorial Board Members:

Miroslav Badida, Doctor of Sciences, Professor

Dmytro Dzvinchuk, Doctor of Philosophy, Professor

Badri Gechbaia, Doctor of Economics, Associate Professor

Ketevan Goletiani, Doctor of Technical Sciences, Professor

Liliana Horal, Doctor of Economics, Professor

Miroslav Kelemen, Doctor of Sciences, Professor

Alexander Kuchabsky, Doctor of Sciences, Professor

Mykola Kyzym, Doctor of Economics, Professor

Ella Libanova, Doctor of Economics, Professor

Ivan Marchevski, Doctor of Economics

Jozef Mindiash, Doctor of Sciences, Associate Professor

Rafiq Novruzov, Doctor of Philosophy, Professor

Jan-Urban Sandal, Doctor of Philosophy, Professor

Larisa Takalandze, Doctor of Economics, Professor

Michal Varchola, Doctor of Sciences, Professor

ISBN 978-617-7571-12-3

© Chernihiv National University of Technology, 2018

водить до порушення прав людини на цих територіях, зростає рівень злочинності як на непідконтрольних Україні територіях, так і в самій країні. Також під час проведення реформування, що переживає сьогодні українське суспільство, практично не відбувається належного інформування населення про суть реформ. На жаль, найбільш не вистачає інформації про особливості впровадження реформ працівникам виконавчої влади, які до того ж не мають можливості своєчасно отримати відповідні правові знання, що взагалі унеможлиблює, на нашу думку, проведення реформ на місцях.

Вище зазначене свідчить, що чинний програмний документ з правової освіти є неактуальним, його положення й завдання – не чіткими, розмитими, часто декларативними, відповідальність за виконання не визначена, учасники не конкретизовані. На нашу думку, сучасній Україні потрібний новий документ, який би містив вище означені позиції, враховував загально цивілізаційні підходи та реалії українського суспільства.

В цілому можна зазначити, що сучасна людина має бути не тільки ознайомлена із елементарними правовими знаннями, але й мати навиків із використання їх у реальному житті, насамперед, з метою захисту своїх прав. Особливо необхідними є правові знання керівникам (управлінцям, державним службовцям) усіх рівнів для прийняття обґрунтованого рішення, від якого залежить функціонування й розвиток будь-якої інституції, адміністративної одиниці та в цілому країні. На наше глибоке переконання, громадянин країни, особливо представник виконавчої влади, який дотримується правових норм, здатен забезпечити поступальний розвиток демократичної, правової держави.

Список використаних джерел

1. Про Національну програму правової освіти населення [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 2001 р. № 992/2001. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/992/2001>.

2. Про Програму правової освіти населення України [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1995 р. № 366. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/366-95-%D0%BF/ed1>.

Полякова Ольга Станіславівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри військового права, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого.
Polyakova Olga – PhD in Law, Assistant Professor at Military Law Department, Yaroslav Mudryi National Law University.
E-mail: polyakovaOS2016@ukr.net

Олена Поступна, Олексій Степанко

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ДИСКУРС ПРО НОВИЙ ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ»

Olena Postupna, Oleksiy Stepanko

SCIENTIFIC AND PRACTICAL DISCOURSE ON THE NEW LAW OF UKRAINE “ON EDUCATION”

Розглянуто деякі положення нового Закону України «Про освіту», висвітлено основні дискусійні моменти та здійснено спробу визначення проблемних питань щодо його реалізації. Доведена прогресивність і значущість деяких положень нового освітнього закону.

Ключові слова: публічне управління; освітня сфера; освітнє законодавство; науково-практичний дискурс.

The paper considers some of the provisions of the new law of Ukraine On education," highlights the main discussion points and attempt to determine the issues regarding its implementation. Progressive nature and importance of some provisions of the new education law have been proved.

Keywords: public management; educational field; educational legislation; scientific and practical discourse.

Після здобуття незалежності перед Україною постала проблема вироблення ефективної стратегії розвитку освітньої сфери. Найважливішим у цьому процесі є вирішення питання належного правового регулювання цієї сфери, оскільки саме від стану її законодавчого забезпечення залежить ефективність функціонування всієї освітньої системи.

Дослідженню розвитку сучасної освітньої сфери України присвячено велику кількість наукових праць вітчизняних учених, які вказують на існування низки проблем насамперед у національному освітньому законодавстві, що гальмують розвиток системи освіти. Втім, дослідники не мають спільної позиції в своїх висновках, кожен намагається запропонувати свій механізм, своє бачення вирішення цих проблем. Так, деякі вчені пропонують систематизувати українське освітнє законодавство шляхом прийняття Кодексу про освіту, у якому послідовно і системно будуть викладені усталені й підтвержені правові норми; другі – створити нову нормативно-правову базу в освітній сфері; треті – продовжувати вдосконалення освітнього законодавства шляхом внесення змін до чинних законів тощо.

Так, дійсно, не викликає жодних сумнівів, що вітчизняне освітнє законодавство є недосконалим і, навіть, новоприйняті закони не вирішують тих проблем, що довгими роками накопичувалися в освітній практиці. Це стосується й нового Закону України «Про освіту», прийнятого 5 вересня 2017 р., бурна дискусія біля якого точилася як під час обговорення законопроекту, так і після його прийняття. Отже, розглянемо більш детально деякі положення нового освітнього акту та висвітливо дискусійні моменти.

Насамперед слід відмітити інноваційний характер основних положень нового Закону України «Про освіту», що впливає з аналізу його тезарусу, який подається в загальних положеннях акту. Зокрема, до кола основних категорій (усього 30 найменувань), що чітко визначаються і регулюються законом, віднесено й такі: автономія, академічна свобода, електронний підручник (посібник), індивідуальна освітня траєкторія, індивідуальна програма розвитку, інклюзивне навчання, інклюзивне освітнє середовище, особа з особливими освітніми потребами, розумне пристосування, універсальний дизайн у сфері освіти [2]. На відміну від попереднього законодавчого акту 1991 р., який взагалі не містив тезарусу, в новому акті наведені категорії є прогресивними, що підпорядковуються сучасній парадигмі єдиного освітнього простору, їх роз'яснення цілком відповідає європейським тенденціям, що відбуваються в освіті. Новаціями нового законодавства є також визначення видів освіти (ст. 8) – формальної, неформальної та інформальної освіти; форм здобуття освіти (ст. 9) – інституційна, індивідуальна, дуальна; академічної доброчесності (ст. 42); інституційного аудиту (ст. 45); громадської акредитації закладу освіти (ст. 49); інституту освітнього омбудсмена (ст. 73) та ін.

Найбільше дискусій серед українських парламентарів під час обговорення та прийняття Закону України «Про освіту» викликала ст. 7, яка регламентує питання мови в освіті. Головною метою статті був захист державної мови і прав громадян, які без належного знання державної мови фактично обмежуються у правах на здобуття професійної освіти і працевлаштування в країні. Гострою була реакція й урядів деяких сусідніх країн (Угорщини, Болгарії, Румунії, Греції), які закликали ООН провести розслідування щодо ухвалення освітнього закону, аргументував тим, що він порушує право на використання мови національними меншинами. 28 вересня 2017 р. законодавчий акт був направлений на розгляд до Венеціанської комісії. 12 жовтня це питання розглядалося на дебатах у ПАРЄ та в рамках спільного засідання комітетів з прав людини Європейського парламенту і Верховної Ради України. Тоді учасникам дискусії вдалося дійти однієї думки і ухвалити резолюцію з рекомендаціями для України. 8 грудня Венеціанська комісія оприлюднила висновок, згідно з яким рекомендувала українській владі збалансувати положення мовної статті.

Однак, дискусії навколо мовного питання точаться й в самому українському суспільстві. Ці питання гостро обговорюються на наукових комунікативних заходах, що проводяться в Україні. Нам імпонує думку тих науковців та освітян-практиків, які наголошують на необхідності врахування прав національних меншин під час складання навчальних програм, при цьому обсяг викладання української мови і українською мо-

вою залишити таким, щоб представники національних меншин вільно володіли нею, і, відповідно, могли інтегруватися в українське суспільство.

Стаття, яка викликала не менш гостру дискусію в українському суспільстві, – це стаття про оплату праці педагогічних і науково-педагогічних працівників (ст. 61). Дискусія точилася між парламентаріями та Міністерством фінансів України в частині встановлення посадового окладу педагогічного працівника найнижчої кваліфікаційної категорії в розмірі чотирьох прожиткових мінімумів (законопроект, підготовлений до другого читання). Як стверджує В. Бахрушин, при голосуванні було повернуто норму про встановлення цього окладу на рівні трьох мінімальних заробітних плат, що складає 9600 грн. (на момент прийняття закону у першому читанні ця величина була вдвічі меншою), і відповідно, суттєве збільшення витрат державного бюджету тільки на фонд заробітної плати. Під час підсумкового голосування, як повідомляє автор, було додано ще декілька норм, які збільшують бюджетні витрати на реалізацію закону [1]. Безсумнівно, інвестування в освіту є дуже важливою складовою, насамперед, для проведення подальшого реформування освітньої сфери і це визнають представники всіх державних інституцій. Саме від належного фінансування освіти сьогодні, її якості й конкурентоспроможності залежатиме побудова й розвиток високотехнологічної економіки в країні.

Значні зміни передбачені в новому освітньому законі в частині управління та контролю. Зокрема, центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки за дорученням і в межах, встановлених Кабінетом Міністрів України, здійснює повноваження засновника щодо державних закладів освіти (ст. 64). Це стосується здебільшого державних закладів вищої освіти. Втім, за новим законом Міністерство освіти і науки України не має жодних повноважень з управління комунальними закладами освіти.

В законі також не передбачено існування в складі місцевих органів виконавчої влади органів управління освітою, які функціонують на сьогоднішній момент, і їх доля поки що не відома. Певні повноваження з управління закладами освіти за новим законом (ст. 25) мають лише відповідні ради (обласні, районні, міські, сільські, селищні ради, ради об'єднаних територіальних громад), утім, ні як органи місцевого самоврядування, а як засновники закладів освіти.

Новий Закон України «Про освіту» виключив атестацію закладів загальної середньої освіти з переліку повноважень місцевих органів влади та з форм державного нагляду (контролю). Відповідно до ст. 69.2 державний нагляд (контроль) у сфері освіти здійснюється центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти та його територіальними органами. До того ж вводиться громадський нагляд (контроль) у сфері освіти, що здійснюється громадськими об'єднаннями та іншими інститутами громадянського суспільства, установчими документами яких передбачена діяльність у сфері освіти (ст. 71).

На сьогодні ще багато положень, визначених у новому законі про освіту, залишаються для українського суспільства не зрозумілими й потребують роз'яснення. Зокрема, нині функціонує такий тип закладу, як навчально-виховний комплекс, утворений у результаті об'єднання дошкільного навчального закладу і загальноосвітнього навчального закладу. Такий тип закладу освіти відсутній у новому законі. Тому виникає декілька питань: чи можливе таке об'єднання в подальшому; чи має право й далі функціонувати вже утворений такий тип закладу освіти та якщо так, то до якого типу закладу його потрібно відносити? Також немає роз'яснення щодо питань, пов'язаних із кадровим діловодством. Якщо керівнику закладу освіти надаються повноваження призначати та звільняти з посади працівників, то зрозуміло, що має бути посада працівника відділу кадрів. У системі професійної освіти передбачені у структурі й функціонують відділи кадрів. Однак в системі дошкільної, загальної середньої і позашкільної освіти це не було передбачено законом, як і немає пояснення в новому законі. Крім того, не зрозумілими є механізми, процедури тих

положень, які визначені в новому законі (ліцензування освітньої діяльності, сертифікація педагогічних працівників, надання творчої відпустки тощо).

В цілому, можна стверджувати, що новий освітній закон є прогресивним, містить низку інноваційних положень. Цей крок є дуже важливим для країни, для модернізації освітньої сфери. Однак, він не вирішує всіх освітніх проблем, що накопичувалися десятиріччями. Імплементация нового Закону України «Про освіту» потребує внесення суттєвих змін до спеціальних законів у сфері освіти, розробки великої кількості нормативних документів різних рівнів. Також слід зазначити, що перехід до задекларованої в законі оновленої системи управління та системи освіти має бути послідовним, поетапним. Кожний крок необхідно пояснювати українському суспільству, щоб отримати громадську підтримку.

Список використаних джерел

1. Бахрушин В. Закон прийнято. Що далі? [Електронний ресурс] / В. Бахрушин // Освітня політика: портал громадських експертів. – 2017. – Режим доступу : <http://education-ua.org/ua/articles/1061-zakon-prijnyato-shcho-dali>.
2. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 15 вересня 2017 р. № 2145-VIII. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

Поступна Олена Вікторівна – кандидат наук з державного управління, доцент, докторант кафедри соціальної і гуманітарної політики, Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України.

Postupna Olena – PhD in Public Administration, Associate Professor, Doctoral Candidate of the Department of Social and Humanitarian Policy, Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration attached to the Office of the President of Ukraine.

E-mail: posolv48@gmail.com

Степанко Олексій Вікторович – кандидат наук з державного управління, заступник начальника кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту, Національний університет цивільного захисту України.

Stepanko Olexsiy – PhD in Public Administration, Deputy Head of the Administration and Performance Management in the Civil Defense Chair, National University of Civil Protection of Ukraine.

Наталія Пузирна

АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СПРАВАХ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА УЧАСНИКІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Nataliia Puzyrna

ADMINISTRATIVE ACTIVITY OF THE CIVIL SERVICE OF UKRAINE IN THE AFFAIRS OF THE WITNERS OF WETTERS AND THE PARTICIPANTS OF THE ANTI-TERRORIST OPERATION

Досліджено правове регулювання діяльності Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції. Проаналізовано функції та основні завдання Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції. Особливу увагу приділено організаційній діяльності цієї служби.

Ключові слова: адміністративна діяльність; функції; учасник антитерористичної операції; соціальний захист. *The legal regulation of the activity of the State Service of Ukraine for War Veterans and Anti-Terrorist Participants was investigated. The functions and main tasks of the State Service of Ukraine for War Veterans and participants in the antiterrorist operation are analyzed. Particular attention is paid to the organizational activities of this service.*

Keywords: administrative activity; functions; participant of antiterrorist operation; social protection.

Події на Сході України у 2014 р. зумовили розширення сфери діяльності державних органів щодо забезпечення соціального захисту учасників антитерористичної операції (далі - АТО).

Соціальний захист учасників антитерористичної операції – це локальна, хоча й дуже важлива проблема системи обороноздатності Української держави [1, с. 37].

Для забезпечення соціального захисту учасників АТО функціонує розгалужена система суб'єктів забезпечення їхнього права на соціальний захист, зокрема: Міністерство